

Boomwurger

Celastrus orbiculatus

Laatste update: 13-7-2022

De boomwurger is een houtige klimplant die zich om de stam en de takken van bomen windt. De stengels kunnen tot 3 meter per jaar in de lengte groeien en de plant kan makkelijk tot 12 meter hoog in bomen klimmen. Boomwurger is een tweehuizige plant dus de afzonderlijke planten brengen alleen mannelijke of alleen vrouwelijke bloemen voort. De vrouwelijke planten vormen doosvruchten ter grootte van een erwt, die in het najaar geel verkleuren en openspringen waardoor een oranje rode 'bes' zichtbaar wordt.

De boomwurger lijkt sterk op *Celastrus scandens* die in de handel ook boomwurger wordt genoemd. De vegetatieve kenmerken zijn vrijwel gelijk, maar het verschil is onder andere goed te zien in de vruchten. De vruchten van *C. orbiculatus* verkleuren geel en bevatten meestal 5 of meer zaden en die van *C. scandens* verkleuren oranje en bevatten hoogstens één zaad. Beide soorten zijn uit elkaar te houden met behulp van deze Engelstalige [factsheet](#).

Foto: Johan van Valkenburg (NVWA)

1. Aanwezigheid en effect in Europa

Stand van zaken in 2021

De boomwurger is gevestigd in diverse EU-lidstaten, waaronder Nederland, en is in de meeste lidstaten beperkt aanwezig. De plant kan zich bij het huidige klimaat vestigen in een groot deel van Europa, met uitzondering van mediterrane landen en centraal en noordelijk Scandinavië. Bij de verwachte klimaatverandering zal de plant zich ook in deze noordelijke gebieden kunnen vestigen.

Effect op biodiversiteit en ecosysteem

Bomen waarin de boomwurger omhoog klimt, verzwakken. De groei van de boom vermindert doordat het bladerdek van de boomwurger de lichthoeveelheid vermindert. Door de diktegroei van de boomwurger worden de vaten in de bast van de plant waar de boomwurger zich omheen windt, afgeknepen. Dit belemmert het transport van voedingsstoffen, waardoor de boom verzwakt. Verzwakte bomen worden kwetsbaarder voor insecten die hout aantasten en ze waaien bij harde wind eerder om. De niet-klimmende stengels van de boomwurger verdringen inheemse planten en belemmeren natuurlijke bosverjonging.

De plant heeft een negatief effect op de nutriëntencyclus van het ecosysteem door het vermogen om te functioneren als een nutriëntenpomp. Mineralen komen beschikbaar voor andere soorten omdat de boomwurger de strooisellaag gemakkelijk afbreekt.

De plant vormt geen hardnekkige zaadbank maar wel een zaailingenbank. In Noord-Amerika, waar de plant is geïntroduceerd, is het kiempercentage hoog (71%-95%) en kiemen bijna alle zaden tijdens de eerste lente of zomer. De zaailingen kunnen jaren overleven bij weinig licht en groeien wanneer de lichtintensiteit groter wordt.

Effect op ecosystemendiensten

Boomwurger wordt als sierplant in tuinen aangeplant en heeft dus een esthetische waarde.

Overige effecten

Van bomen waarin de boomwurger groeit, verandert de houtstructuur waardoor het hout minder waardevol wordt.

Deze effecten waren aanleiding voor plaatsing van boomwurger op de [Unielijst](#) van [EU-verordening 1143/2014](#).

2. Aanwezigheid en effect in Nederland

Stand van zaken medio 2021

In 2014 is voor het eerst boomwurger gemeld. In 2019 is een exemplaar in het N-2000 gebied Lauwersmeer gevonden dat ten minste 10 jaar oud was. Gezien de ontoegankelijkheid van het gebied, moet deze plant via vogels zijn verspreid. Verwilderde planten zijn zeldzaam, maar de aantallen nemen toe.

Effecten

De effecten zijn hetzelfde als in de rest van Europa.

3. Wet- en regelgeving

In augustus 2022 is de boomwurger op de Unielijst van invasieve exoten geplaatst. Er geldt voor deze soort een overgangstermijn van 5 jaar. Hierdoor treden de regels van de Exotenverordening ([EU-verordening 1143/2014](#)) vijf jaar na plaatsing op de unielijst in werking. Een soort die op de Unielijst staat mag onder andere niet meer worden verhandeld en gehouden in EU-lidstaten. Verder geldt voor lidstaten de plicht om in de natuur aanwezige populaties op te sporen, te verwijderen, of als dat niet lukt, zodanig te beheersen dat verspreiding en schade zoveel mogelijk wordt voorkomen.

4. Wat te doen?

Door de plant voor vruchtvorming te verwijderen kan verdere verspreiding worden voorkomen. Bij de bestrijding moeten ook de worteldelen verwijderd worden omdat deze weer kunnen uitlopen. Meer informatie over deze en andere mogelijke managementmaatregelen staan in dit [rapport](#).

Waarnemingen van boomwurger in de natuur kunnen worden doorgegeven via [waarneming.nl](#).

5. Meer informatie

Oorsprongsgebied

De boomwurger is inheems in China, Korea, Japan en het oostelijk deel van Rusland.

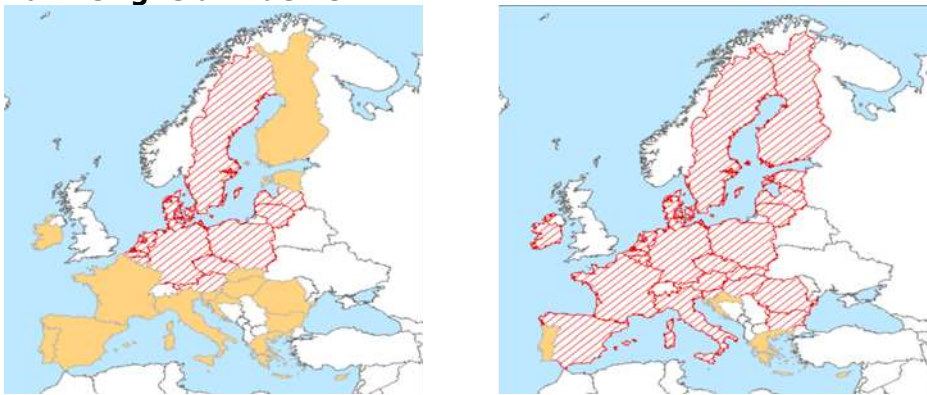
Habitat

In zijn inheemse verspreidingsgebied groeit de boomwurger in gemengde bossen, in bosranden en in struwelen op met gras begroeide hellingen op hoogtes tussen 400-2200 m. In de Verenigde Staten groeit de plant in een zeer breed scala van habitats, variërend van zandduinen en open velden tot natte en droge bossen en door wind verstoorde plekken in bossen. In Europa bevinden de meeste locaties zich in of nabij stedelijke gebieden. Daarom is het niet duidelijk in welke habitats de boomwurger zich kan vestigen. Het meest waarschijnlijke habitat is bossen op vochtige, vruchtbare bodems.

Introductieroute Europa

Boomwurger wordt verkocht als sierplant in ten minste 19 Europese landen, waaronder Nederland. Door verspreiding van zaden door vogels en kleine zoogdieren kan de plant in de natuur komen.

Aanwezigheid in de EU

Links: vestiging in de EU in 2017, rechts mogelijke vestiging in de EU (rood gearceerde landen). In oranje zijn de overige EU-lidstaten aangegeven. Bron: [Europese risicobeoordeling](#)

Introductieroute Nederland

Boomwurger wordt al geruime tijd verkocht als sierplant en verwildert sinds een aantal jaren. Een mogelijke verklaring is het in de handel komen van verschillende cultivars die zowel mannelijke als vrouwelijke bloemen hebben, en het verkoopadvies om zowel mannelijke als vrouwelijke exemplaren naast elkaar aan te planten om verzekerd te zijn van zo veel mogelijk kleurrijke bessen. De kans op natuurlijke verspreiding is groot omdat de vruchten gegeten worden door vogels en kleine zoogdieren. Ook door dumping van planten uit de tuin of de als bonsai gekweekte planten of van plantendelen die als decoratiemateriaal zijn gebruikt, kan de plant in de natuur komen.

Aanwezigheid in Nederland

De eerste waarneming in Nederland was in 2014.

Verspreiding van boomwurger in Nederland. Bron: [verspreidingsatlas.nl](https://www.verspreidingsatlas.nl)

Kans op introductie, vestiging en verspreiding

Boomwurger wordt verhandeld als sierplant. De plant heeft zich al gevestigd in Nederland. De kans op natuurlijke verspreiding is groot omdat de vruchten gegeten worden door vogels en kleine zoogdieren. Ook door dumping van planten uit de tuin of de als bonsai gekweekte planten of van plantendelen die als decoratiemateriaal zijn gebruikt, kan de plant in de natuur komen.

6. Risicobeoordeling

[Europese risicobeoordeling](#)

7. Bronnen

- [Europese risicobeoordeling](#)
  - [Herziening van de Europese risicobeoordeling op basis van commentaar lidstaten](#)
  - [Mogelijke managementmaatregelen](#)
  - [Verspreidingsatlas.nl](https://www.verspreidingsatlas.nl). Bezocht op 11-11-2021
- Tijmsma L, R Beringen, D Dijkshoorn, J van Valkenburg & J Leferink, 2019. Boomwurger gevonden in Lauwersmeergebied. Nature Today. [Beschikbaar online](#).